

Determinanty inicjacji używania wyrobów nikotynowych przez młodzież

Dr hab. Łukasz Balwicki, prof. uczelni
Gdański Uniwersytet Medyczny

Oświadczenie dot. konfliktu interesu

- Oświadczam, że nie mam żadnego konfliktu do zgłoszenia w związku z moimi badaniami oraz poniższą prezentacją.
- nie współpracuję, ani nie reprezentuję bezpośrednio czy pośrednio interesów branży tytoniowej /nikotynowej
- Środki na moje badania pochodzą ze środków Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Agencji Badań Medycznych, MZ
- Współpracowałem z WHO, Campaign for Tobacco Free Kids, Ministerstwem Zdrowia, Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego

czynniki sprzyjające inicjacji nikotynowej:

- kulturowy przekaz normalizujący używanie nikotyny;
- przykład i presja otoczenia (rodzice, rówieśnicy, szkoła);
- łatwość zdobycia i zakupu (fizyczna dostępność) produktów nikotynowych;
- dostępność ekonomiczna (niskie ceny) produktów nikotynowych;
- narażenie na reklamę i promocję produktów nikotynowych.

Te Hiringa Hauora. (2022). *Smoking & its effects*. <https://www.smokefree.org.nz/smoking-its-effects/facts-figures>

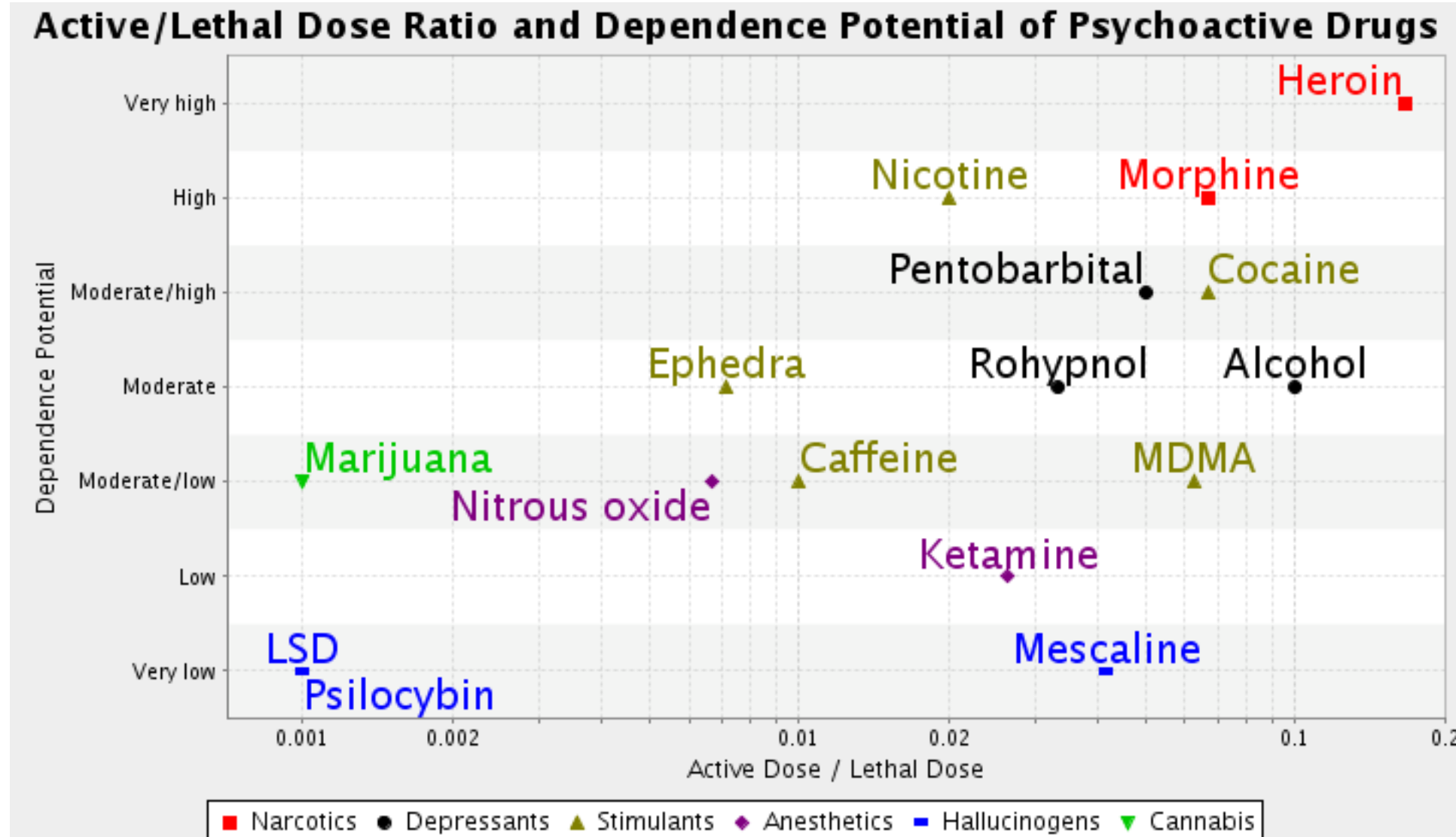
More than 85% of youth
who currently use
e-cigarettes or nicotine
pouches **report using**
flavored products.

Source: National Youth Tobacco Survey, 2024

Czemu nikotyna jest problemem?

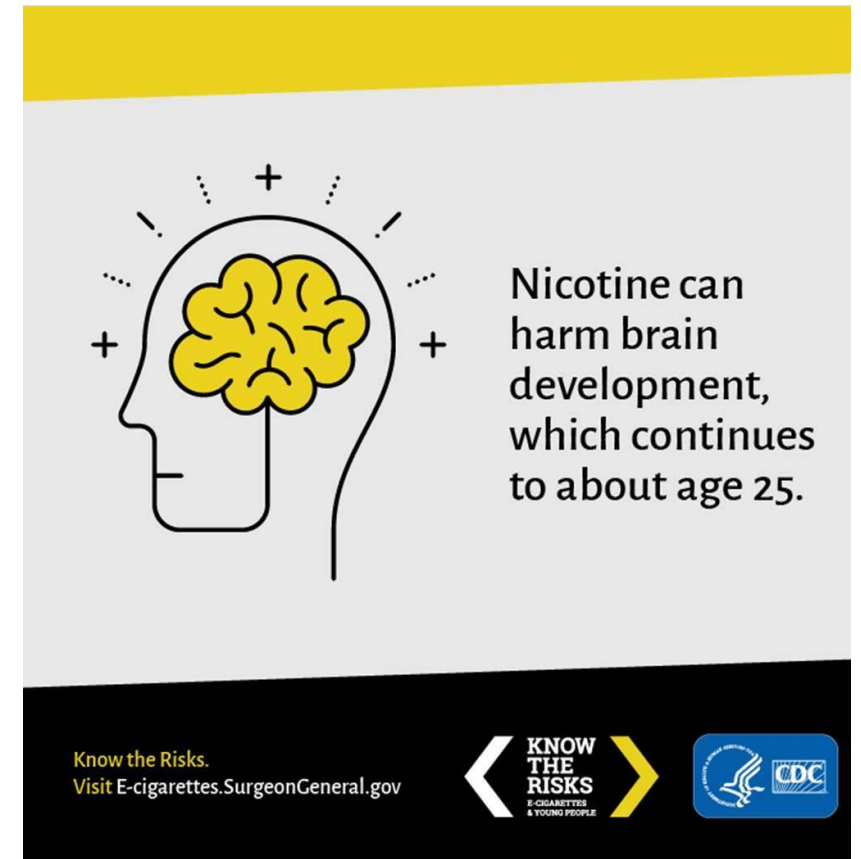

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Drug_danger_and_dependence-small.png

nikotyna

- jest podstawową przyczyną uzależnienia wśród użytkowników tytoniu
- niekorzystnie wpływa na wiele organów, jak wykazały badania na ludziach i zwierzętach.
- Jej biologiczne skutki są obejmują wszystkie układy organizmu, w tym układ sercowo-naczyniowy, oddechowy, nerkowy i rozrodczy.
- W kilku badaniach stwierdzono również, że nikotyna jest rakotwórcza - wspomaga powstawanie nowotworów poprzez wpływ na proliferację komórek, angiogenezę i szlaki apoptozy.
- Powoduje oporność na środki chemioterapeutyczne

Mishra A, Chaturvedi P, Datta S, Sinukumar S, Joshi P, Garg A. Harmful effects of nicotine. Indian J Med Paediatr Oncol. 2015 Jan-Mar;36(1):24-31. doi: 10.4103/0971-5851.151771. PMID: 25810571; PMCID: PMC4363846.

Dane i metody

Nicotine and Tobacco Research, 2022, **24**, 820–825

<https://doi.org/10.1093/ntr/ntab262>

Advance access publication 21 December 2021

Original Investigation

OXFORD

Cigarette Price Increases, Advertising Ban, and Pictorial Warnings as Determinants of Youth Smoking Initiation in Poland

Michał Stokłosa PhD^{1,2}, Katarzyna Pogorzelszyk PhD², Łukasz Balwicki PhD²

¹Institute for Health Research and Policy, University of Illinois at Chicago, Chicago, IL, USA

²Department of Social Medicine, Medical University of Gdańsk, Gdańsk, Poland

Corresponding Author: Michał Stokłosa, PhD, Institute for Health Research and Policy, University of Illinois at Chicago, 1747 W Roosevelt Rd, Chicago, IL 60608, USA. Tel: (+1) 312-996-7222; E-mail: stoklosa@uic.edu

W badaniu badano determinanty rozpoczęcia palenia papierosów w Polsce na podstawie danych (**22 541 osób**) z czterech badań ankietowych palenia wśród młodzieży:

- 2003, 2009, and 2016 Global Youth Tobacco Surveys (GYTS)
- 2020 badanie PolNicoYouth (NIZP-PZH)
- W celu oszacowania zależności między ceną papierosów a wiekiem rozpoczęcia palenia papierosów w Polsce zastosowano analizę przeżycia.

Determinanty rozpoczęcia palenia: modele podziału populacji

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
	Hazard ratios					
Cena papierosów (w PLN za paczkę; z uwzględnieniem inflacji)	0.86**	0.88**	0.89**	0.88**	0.91**	0.89**
1995 pierwsze prawo antytytoniowe				3.5	3.49	-
1999 kompleksowy zakaz reklamy				0.70**	0.69**	-
2011 zakazy palenia w miejscach publicznych				0.96	0.94	1.14
2017 duże ostrzeżenia obrazkowe				0.65**	0.68**	0.65**
Płeć (kobieta)	0.84**	0.84**	0.91**	0.84**	0.84**	0.92**
Palenie rodziców (jedno lub oboje palą)		2.08**	1.93**		2.05**	1.89**
Wykształcenie wyższe matki			0.88**			0.89**
Wykształcenie wyższe ojca			0.94			0.95
Liczba obserwowanych osób	22541	21624	13385	22541	21624	13385
Liczba obserwacji osobo-okresowych	164807	157730	101539	164807	157730	101539

Note: *P<0.05; **P<0.01; All models control for duration dependency (cubic polynomial functional form) and include a constant . The variables for the 1995 and 1999 legislations were dropped from the last model, because the 2003 GYTS, which is the only survey that captured the impacts of those laws, did not ask about the parents' education.

Wnioski

01

Badanie to wykazało, że **wzrost cen papierosów, całkowity zakaz reklamy papierosów oraz wprowadzenie ostrzeżeń obrazkowych** były istotnie i negatywnie związane z niebezpieczeństwem rozpoczęcia palenia wśród młodzieży.

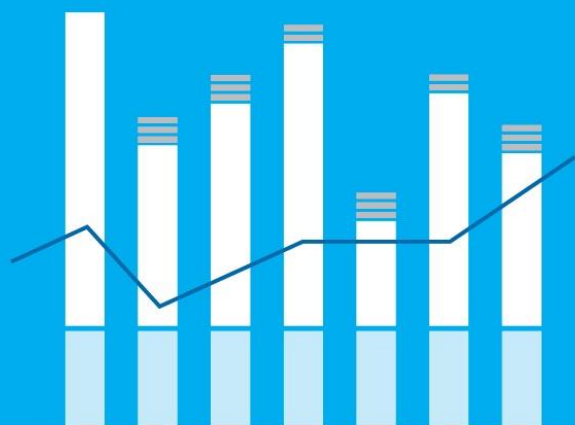
02

Podwyżki cen papierosów, takie jak **wyższe podatki akcyzowe** na papierosy, mogą jeszcze bardziej znacząco ograniczyć liczbę osób rozpoczynających palenie papierosów w Polsce przez młodzież.

03

Usunięcie elementów promocyjnych i reklamowych z paczek papierosów oraz zwiększenie widoczności ostrzeżenia zdrowotnego za pomocą prostych przepisów dotyczących opakowań jeszcze bardziej przyspieszyłoby ograniczenie rozpoczynania palenia.

WHO TECHNICAL MANUAL ON
**TOBACCO TAX POLICY
AND ADMINISTRATION**

Podatki na tytoń/nikotynę

Podwyżki podatków od wyrobów tytoniowych są najskuteczniejszym środkiem stosowanym w celu ograniczenia używania tytoniu i związanych z nim obciążeń zdrowotnych i ekonomicznych - szczególnie wśród osób młodych i o niskim statusie społ-ekon.

Warunki skuteczności:

- **Muszą rosnać szybciej niż tempo wzrostu dochodów indywidualnych i inflacji**
- Wzrost podatków na e-papierosy i inne wyroby nikotynowe powinien iść w parze ze wzrostem podatku na zwykłe papierosy

World Health Organization. (2021). WHO technical manual on tobacco tax policy and administration. Geneva: World Health Organization.

Chaloupka, F. J., Swenor, D., & Warner, K. E. (2015). Differential Taxes for Differential Risks--Toward Reduced Harm from Nicotine-Yielding Products.

Rekomendacje

1. Ograniczenie konsumpcji produktów nikotynowych poprzez **efektywne stosowanie polityki podatkowej**.
2. **Ograniczenie dostępności** produktów nikotynowych.
3. **Eliminacja reklamy i promocji** produktów nikotynowych.
4. Profesjonalna i kompleksowa edukacja zdrowotna ukierunkowana na ograniczenie inicjacji i konsumpcji produktów nikotynowych.
5. Uruchomienie kompleksowego programu pomocy osobom uzależnionym od nikotyny, w tym osobom nieletnim.
6. Monitoring rynku produktów nikotynowych, ich używania oraz działań prewencyjnych.
7. **Ograniczenie relacji i wpływu branży tytoniowej na procesy decyzyjne**, w tym kwestie dotyczące redukcji szkód (harm reduction).

Cele i strategie przemysł tytoniowego

- Zarabianie jak największych pieniędzy poprzez uzależnianie nowych (młodych) użytkowników i utrzymanie w nałogu obecnie uzależnionych już osób.
- Zablokowanie wszelkich działań regulacyjnych, które uniemożliwiłyby firmom tytoniowym marketing i sprzedaż ich produktów.

Zaprzeczanie szkodliwości swoich produktów	Marketing skierowany do młodych osób	Rebranding i wprowadzenie produktów "o obniżonym ryzyku"	Zapewnienia o społecznej odpowiedzialności biznesu	Ingerowanie w kształtowanie polityki
---	---	---	---	---